Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Neuvoston päätös siviili- ja kauppaoikeutta koskevan Euroopan oikeudellisen verkoston perustamisesta"

(2001/C 139/03)

Neuvosto päätti 6. marraskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 7. helmikuuta 2001. Esittelijä oli Daniel Retureau.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28. helmikuuta ja 1. maaliskuuta 2001 pitämässään 379. täysistunnossa (helmikuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 112 puolesta ja 1 vastaan.

1. Siviili- ja kauppaoikeutta koskevan Euroopan oikeudellisen verkoston päätavoitteet ja suunnitellut toteuttamiskeinot

1.1. Ehdotus on osa jatkuvasti kehitettävää oikeudellista yhteistyötä siviili- ja kauppaoikeuden alalla ja sen siirtämistä yhteisön tasolle. Ehdotuksen toivotaan muodostavan uuden vaiheen luotaessa Euroopan oikeusaluetta, joka tarjoaa todellisia etuja Euroopan unionin kansalaisille.

1.2. Sisämarkkinat ja vapaa liikkuvuus edellyttävät muun muassa mahdollisuutta tunnustaa ja soveltaa oikeuksia ja todisteita, nostaa syytteitä, ratkaista riita-asioita ja vastaanottaa tai tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annetut tuomiot ja soveltaa niitä oikeusturvan takaamiseksi erilaisissa maksutapahtumissa ja sopimuksissa sekä henkilöiden, tavaroiden ja pääoman liikkuessa.

1.3. Eri valtioiden voimassa olevien oikeusjärjestelmien ja -menettelyjen tunteminen helpottaa osaltaan rajatylittävien siviili- tai kauppaoikeudellisten riita-asioiden ratkaisemista [1].

1.4. Komitean lausunnon kohteena olevassa ehdotuksessa kaavaillaan sellaisen verkoston perustamista, jota kehitettäisiin ja täydennettäisiin ilmenevien tarpeiden ja käytettävissä olevien keinojen mukaan. Tiettyjä välineitä on jo käytössä jäsenvaltioiden ja yhteisön tasolla sekä valtioiden välisten yleissopimusten puitteissa. Komission ehdottaman tiedotus- ja koordinointiverkoston ansiosta verkoston omat välineet ja jo käytössä olevat välineet voitaisiin sovittaa paremmin yhteen ja niiden synergiaa voitaisiin hyödyntää lisäarvon aikaansaamiseksi yhteisön tasolla. Tavoitteena on, että yksityishenkilöt ja yritykset pystyisivät käyttämään oikeuksiaan jäsenvaltioiden voimassa olevien oikeus- ja hallintojärjestelmien eroavuuksista tai yhteensopimattomuudesta huolimatta.

1.5. Komissio ehdottaa siis siviili- ja kauppaoikeutta koskevan Euroopan oikeudellisen verkoston perustamista, jotta voitaisiin parantaa valtioiden välistä oikeudellista yhteistyötä ja helpottaa oikeussuojan saamista kansalaisille ja yrityksille, jotka joutuvat osallisiksi rajatylittäviin riita-asioihin. Verkosto toimisi oikeudellisen yhteistyön välineenä, ja sen kautta saataisiin tieto viranomaisten ja kansalaisten ulottuville muun muassa Internetiin, joka olisi ensisijaisia tiedotuskanavia.

1.6. Oikeudellista yhteistyötä – jota myös Tampereella kokoontunut Eurooppa-neuvosto halusi edistää – käsitellään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 65 artiklassa. Komission mukaan perustamissopimuksen 61 artiklan c alakohta muodostaa yhteistyön oikeusperustan. Säädöksen esittämistä päätöksen muodossa perustellaan sillä, että säännöksiä on tarpeen soveltaa yhdenmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa, jollei Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyistä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin sekä Tanskan asemasta annetuista pöytäkirjoista muuta johdu. Ehdotetun päätöksen soveltamisala saattaa kaventua huomattavasti tämän varauksen johdosta. Mainitut valtiot ovat kuitenkin Haagin yleissopimuksen osapuolia, eikä ehdotetulla päätöksellä korvata nykyisiä siviili- ja kauppaoikeuden alan kansainvälisiä sopimuksia.

1.7. Oikeudellisen yhteistyön järjestelyjen vahvistaminen koordinoidusti ja yhtenäisesti koko unionissa ja rajatylittäviä riita-asioita koskevien käytännön tietojen toimittaminen yleisön saataville luonnollisten ja oikeushenkilöiden avustamiseksi ei saa kuitenkaan tapahtua jäsenvaltioiden oman toimivallan kustannuksella, eikä kyseisillä toimilla saa puuttua nykyisten kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoon tai niiden erityisiin täytäntöönpanojärjestelyihin.

[1] Talous- ja sosiaalikomitean lausunnot seuraavista aiheista: oikeudenkäyntiasiakirjat siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (EYVL C 368, 20.12.1999, s. 47), tuomioiden tunnustaminen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (EYVL C 117, 26.4.2000, s. 6), lasten tapaamisoikeus (EYVL C 14, 16.1.2001) ja todisteiden vastaanottaminen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

1.8. Tällainen suunnitelma on selvästi helpompi laatia kuin toteuttaa käytännössä, koska tavoitteiksi asetetut koordinointi, johdonmukaistaminen ja yhteisön tason yhteistyö vaikuttavat väistämättä siviili- ja kauppaoikeuden alan kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön järjestelyihin. Vähitellen ne integroidaan, ja vaikka nykyisiä erityisjärjestelyjä noudatetaan, tavoitteeksi muodostuu samalla yhteisen lähestymistavan kehittäminen kaikille siviili- ja kauppaoikeuden oikeudellisen yhteistyön osapuolille. Samalla voidaan kehittää yhteistyötä aloilla, joita yhteisön säädökset tai kansainväliset sopimukset eivät koske. Perusperiaate käy hyvin ilmi seuraavasta toteamuksesta (”Yleisperiaatteet”, kohta e): ”Tarkoituksena on – –, että verkostosta tulisi tärkeä tai peräti välttämätön keino Euroopan oikeusalueen toteuttamiseksi siviili- ja kauppaoikeuden alalla. Perustamissopimuksissa esitettyyn haasteeseen vastaaminen edellyttää sellaisia välineitä, jotka mahdollistavat kokonaisvaltaisen ja integroidun lähestymistavan kehittämisen – –.”

1.9. Verkoston on tarkoitus koostua jäsenvaltioiden yhteysviranomaisista, joiden lukumäärä ja toimiala määräytyy kunkin valtion oikeus- ja hallintorakenteiden mukaan. Sähköisenä verkkona toimivan verkoston perustamisessa hyödynnetään nykyaikaista tieto- ja viestintätekniikkaa, ja verkosto perustaa oman www-sivustonsa komission sivuston yhteyteen. Nykyisten sivustojen synergiaedut hyödynnetään siten, että ne liitetään linkein pääsivuston tietokokonaisuuteen.

1.10. Ehdotuksessa vakuutetaan kuitenkin, ettei verkoston tarkoituksena ole korvata lakimiestehtävissä toimivia. Tavoitteena on vain lievittää pelkoja, joita liittyy muutoksenhakukeinojen käyttöön ja tilanteisiin, joissa kansalaiset hakevat oikeutta rajatylittävissä riita-asioissa. Nämä pelot johtuvat usein siitä, ettei muutoksenhakumenettelyjä ja niiden vaatimuksia tunneta.

1.11. Verkoston toteuttaminen edellyttää erittäin tiivistä komission ja jäsenvaltioiden yhteistyötä sekä asianmukaisia väline- ja henkilöresursseja.

1.12. Verkostosta kaavaillaan joustavaa ja mukautettavissa olevaa välinettä, joka muovautuu oikeudellisen yhteistyön kehityksen mukaan ja toimii kehityksen mittarina.

1.12.1. Verkosto käsittää:

– jäsenvaltioiden nimeämät yhteysviranomaiset jäsenvaltioissa

– jäsenvaltioiden keskushallinto-, oikeus- ja muut toimivaltaiset viranomaiset, joiden toimivalta siviili- ja kauppaoikeuden oikeudellisen yhteistyön alalla perustuu asianomaisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuolia jäsenvaltiot voivat olla

– yhteisessä toiminnassa 96/277/JAI([1]) tarkoitetut yhteystuomarit

– tarvittaessa muut oikeus- ja hallintoviranomaiset, joiden kuulumista verkostoon jäsenvaltio pitää hyödyllisenä.

1.13. Keskitetyt yhteysviranomaiset (yksi kussakin jäsenvaltiossa, jäsenvaltion viranomaisten nimeämiä) hoitavat yhteyksiä verkoston kansallisen tason ja yhteisön tason välillä, ja komissio koordinoi toimintaa. Ehdotus sisältää yhteysviranomaisille kaavailtujen tehtävien ja hankkeiden luettelon, joka ei ole rajoittava. Ehdotuksessa korostetaan, että verkoston toiminnan on tarkoitus palvella käytännön tarpeita. Jäsenvaltio voi nimetä rajoitetun määrän täydentäviä yhteysviranomaisia, jos se on tarpeen valtion aluerakenteen tai oikeusjärjestelmän vuoksi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaikki tarvittavat tiedot verkostoon kuuluvista viranomaisistaan, myös heidän kielitaidostaan.

1.13.1. Komissio ehdottaa, että yhteysviranomaisten tulisi hallita jäsenvaltionsa kielen tai kielten lisäksi jokin muu yhteisön virallinen kieli. Kukin valtio laatii ”keskivertokansalaisille” suunnatut tietosivut, joiden kääntämisestä yhteisön kaikille virallisille kielille vastaa komissio.

1.13.2. Yhteysviranomaiset ovat toimivaltaisten keskushallinto- tai oikeusviranomaisten tai yhteystuomareiden käytettävissä. He voivat ohjata ulkopuoliset tiedon tarvitsijat kääntymään toimivaltaisten kansallisten viranomaisten puoleen tai toimia tapauksissa, joita yhteisön säädökset tai kansainväliset yleissopimukset eivät koske ja joita varten ei siis ole muuta laillista tai sopimukseen perustuvaa järjestelmää.

1.14. Kukin jäsenvaltio nimeää neljä edustajaa verkoston säännöllisiin kokouksiin, joita pidetään komission kutsusta vähintään kolme kertaa vuodessa ja joissa käsitellään verkoston toimintaa ja kehitystä, tietosivujen laadintaa ja toteutettavia hankkeita. Komissio kutsuu koolle myös laajemman vuosittaisen kokouksen, johon osallistuvat yhteysviranomaisten sekä hallinto- ja oikeuslaitosten edustajat. Tämän kokouksen tarkoituksena on kokemusten ja ideoiden vaihtaminen sekä parhaiden käytänteiden määrittäminen.

1.15. Yhteydenpito verkoston kautta ei estä eri maiden toimivaltaisten viranomaisten muuta säännöllistä tai ajoittaista yhteydenpitoa, joka perustuu monen- tai kahdenvälisiin sopimuksiin. Tällä tarkoitetaan erityisesti Haagissa tehtyihin yleissopimuksiin tai Euroopan neuvoston yleissopimuksiin nojautuvaa yhteistyötä. Päinvastoin, tällä tavoin verkoston yhteysviranomaisten ja jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten välille syntyy synergiaa, ja verkosto on jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten käytettävissä mahdollisen avun tarpeen varalta.

([1]) EYVL L 105, 27.4.1996.

2. **Yleistä**

2.1. Ehdotetulla neuvoston päätöksellä siviili- ja kauppaoikeutta koskevasta Euroopan oikeudellisesta verkostosta edistetään yksityishenkilöiden, ammattihenkilöiden, laitosten ja hallinnon tiedonsaantia jäsenvaltioiden lainsäädännöstä ja jäsenvaltioissa sovellettavista menettelyistä. Päätöksellä voidaan tukea käytännönläheisesti ja tehokkaasti rajatylittävien riita-asioiden ratkaisemista, jos se pannaan täytäntöön siten, että täydennetään lukuisien voimassa olevien siviili- ja kauppaoikeuden alan kansainvälisten yleissopimusten mukaisia järjestelyjä ja katetaan niiden soveltamisalan ulkopuolelle jäävät alat. Komitea katsoo päätöksen muodostavan keskeisen välineen, jonka avulla voidaan tehdä tehokkaasti yhteistyötä ja pyrkiä oikeudelliseen johdonmukaisuuteen yhtenäismarkkinoilla. Siitä on lisäksi apua oikeusjärjestelmien palveluksessa ja lakimiesammateissa toimiville sekä yksityishenkilöille ja yrityksille, jotka joutuvat osallisiksi rajatylittäviin riita-asioihin siviili- ja kauppaoikeuden alalla. Komitea on siis tyytyväinen ehdotettuun päätökseen, josta siltä on pyydetty lausuntoa, ja kannattaa ehdotuksen pääperiaatteita.

2.2. Ehdotuksessa esitetään, että verkosto toteutetaan ja sitä muokataan joustavasti ja että sille voidaan myöhemmin asettaa uusia tavoitteita ja kehittää uusia toimintakeinoja. Tämä suunnitelma vaikuttaa realistiselta, koska näin voidaan ottaa kertyvät kokemukset huomioon. Verkoston toteuttamiseen käytännössä saattaa kuitenkin liittyä ongelmia sille asetettujen kahdenlaisten tavoitteiden (oikeudellinen yhteistyö ja tiedottaminen) vuoksi. Kahden tavoitteen yhdistämisestä voi kuitenkin syntyä uutta, jos kumpikin toiminta-ala muotoutuu siten, että ne saavat toisiltaan tietoa ja rikastuttavat toisiaan.

2.3. Komitean arvion mukaan verkoston tulisi keskittyä toimimaan aloilla, joita yhteisön säädökset tai kansainväliset sopimukset eivät koske, samalla kun sillä taataan siviili- ja kauppaoikeuden alan oikeudellisen yhteistyön johdonmukaisuus. Komitea katsoo lisäksi, että verkoston tulisi järjestää yleisölle, lakimiehille, työmarkkina- ja kuluttajajärjestöille ja -ryhmille suunnattuja tiedotustapahtumia sekä oikeusalan ammattilaisille tilaisuuksia kokemusten vaihtoon ja keskinäisen avun tarjoamiseen.

2.4. Komitean mielestä ehdotetut toimet ja suunnitellut palvelut vaikuttavat kokonaisuutena monimutkaisilta. Komitea edellyttääkin, että kaikista palveluista tehdään sisällöltään ja muodoltaan sellaisia, että yksityishenkilöiden sekä pk-yritysten ja -teollisuuden edustajien, joiden tulisi olla palvelujen ensisijainen kohderyhmä, on helppo ymmärtää ja käyttää niitä. Palvelujen käytön tulisi lisäksi olla helppoa ja ilmaista, mutta se ei saisi haitata neuvonnan ja oikeusalan ammattilaisille, humanitaarisille ja sosiaalialan järjestöille sekä ammatillisille tai ammattialajärjestöille mahdollisesti tarjottavien teknisesti kehittyneempien ja perusteellisempien välineiden käyttöönottoa. Nämä järjestöt saattavat tarvita tietoa esimerkiksi tiettyjen toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tuotteiden turvallisuudesta, kauppasopimusriidoista, rajanylittävää työskentelyä koskevista yksityishenkilöiden tai yhteisöjen riita-asioista ja ulkomailla tapahtuneiden aineellisten tai ruumiillisten vahinkojen korvaamisesta, jotta ne voivat puolustaa jäseniään tai ajamiaan asioita rajatylittävissä ongelmatilanteissa.

2.4.1. Komitea edellyttää, että komission www-sivustoon liitettävillä tietosivuilla on linkkejä asiaa koskeviin jäsenvaltioiden tai yhteisön tason tietokantoihin, joiden avulla yksityishenkilöt, järjestöt ja ammattihenkilöt voivat halutessaan hankkia lisätietoja.

2.5. Komitea katsoo tarpeelliseksi, että unionin kaikki nykyiset ja tulevat jäsenvaltiot osallistuvat verkoston toimintaan. Komitea toivoo siis hartaasti, että valtiot, joilla on pöytäkirjan nojalla vapaus valita, päättävät välittömästi liittyä verkostoon, sillä jos verkostoa halutaan hyödyntää täysimääräisesti ja tehokkaasti, kaikkien oikeusjärjestelmien tulee antaa siihen panoksensa.

2.6. Komitea katsoo, että ehdotetussa päätöksessä on vielä seuraavia ongelmia:

– Siinä ei käsitellä alkuvaiheessa perittäviä tietokantojen käyttömaksuja.

– Siinä tulisi komitean mielestä määritellä oikeudellinen verkosto ja yleisölle suunnattu tiedotusjärjestelmä todelliseksi yhteisön julkiseksi oikeussuojapalveluksi ja vahvistaa tällä tavoin kaikki kyseisen määritelmän seuraukset erityisesti tietokannan käyttömahdollisuuksien ja maksuttomuuden osalta.

– Siinä ei oteta kovin selkeästi kantaa asiakkaan neuvontaan ja puolustukseen, jotka kuuluvat lakimiesten tehtäviin. Ehdotuksessa tähdennetään, että verkoston perustamisella on tarkoitus edistää vaihtoehtoisia riitojenratkaisumuotoja. Vaikka niillä voitaisiinkin ratkaista siviili- ja kauppaoikeuden alan riitatilanteita, vaarana on, että ne saattavat johtaa kompromisseihin, joissa heikompi osapuoli (yksityishenkilöt sekä pk-yritykset ja -teollisuus) jää ilman todellista oikeudellista apua, ja vastassa on ryhmittymiä, jotka pystyvät käyttämään lakimiespalveluja ja neuvonantajia ja joilla on kokemusta. Heikompi osapuoli saattaa tällöin joutua toteamaan, että sen etuja puolustetaan vain vähimmäisvaatimusten mukaisesti.

– Siinä ei tarjota ammatillisille tai ammattialajärjestöille tai muille järjestäytynyttä kansalaisyhteiskuntaa edustaville järjestöille tai organisaatioille, kuten humanitaarisille tai kuluttajajärjestöille, lainkaan mahdollisuutta osallistua verkostoon ja sen toimintaan esimerkiksi yleisölle tarjottavan tiedon sisällön ja muodon osalta. Mainituilla järjestöillä ja organisaatioilla on kuitenkin merkittävä rooli oikeudellisina tietolähteinä, neuvonantajina ja jopa oikeusprosessin osapuolina niiden edustaessa tai puolustaessa jäseniään. Organisaatioiden neuvontapalveluilla, EU-kuluttajaneuvonnalla ja yritysten euroneuvontakeskuksilla on kullakin yleisöneuvontapisteet.

2.6.1. Komitea on vakuuttunut siitä, että järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä, käytännönläheinen ja konkreettinen rooli oikeusneuvonnassa ja tietyissä oikeudenkäyntitoimissa tai tuomioistuinten ulkopuolisissa menettelyissä. Komitean mielestä ehdotusta tulisi tältä osin täydentää.

2.7. Komitea toteaa, että yleisölle suunnatun tietojärjestelmän ja tietosivujen sisällön laatiminen edellyttää kansallisilta viranomaisilta ja komission yksiköiltä huomattavan paljon työtä. Komitea toivookin, että kunnianhimoinen tavoite saavutetaan vähitellen mutta järkevässä aikataulussa ja että kaikki mahdollisuudet käyttää yhteisössä jo käytössä olevia tietoverkkoja varmasti hyödynnetään. Samalla tulee kuitenkin myöntää, että myös täydentäviä välineitä tarvitaan.

2.7.1. Komitea katsoo, että tietojen mahdollisimman hyvä ja laaja levittäminen edellyttää yleisölle suunnatun tietoverkon toteuttamisen lisäksi, että kouluissa ja muuallakin ryhdytään todella opettamaan Internetin ja muun viestintätekniikan käyttöä. Se on välttämätöntä yhteiskunnan toimintaan osallistumiseksi ja yksilön sekä yhteisten etujen puolustamiseksi tehokkaasti.

3. **Erityistä**

3.1. Komitea haluaa kiinnittää huomiota verkoston ja sen edellyttämän huomattavan suuren välineistön rahoitusta koskeviin ongelmiin, joita käsitellään ehdotuksessa vain lyhyesti. Välineitä lienee kuitenkin vaikea saada käyttöön, kun otetaan huomioon, että oikeuslaitoksilla on useimmiten liian vähän henkilökuntaa, välineitä ja varoja päivittäisen toiminnan varmistamiseksi.

3.2. Komitea on huolissaan kielikysymyksestä: keskitettyjen yhteysviranomaisten on todennäköisesti hallittava useampia kieliä kuin ehdotuksessa on mainittu (jäsenvaltion kielen tai kielten lisäksi jokin muu yhteisön virallinen kieli). Oikeudellisten käsitteiden, oikeusjärjestelmien, -menetelmien ja -laitosten huomattavien eroavuuksien vuoksi on vaikea kuvitella, että käytännössä tarvittaisiin vain yhtä käyttökieltä.

3.3. Komitea panee merkille, että komissio viittaa oikeusperustan kohdalla Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 61 artiklan c alakohtaan. Se haluaa kuitenkin korostaa, että 61 artiklassa viitataan 65 artiklaan, jossa ei nimenomaisesti määrätä oikeudellisen verkoston perustamisesta. Joka tapauksessa on todettava, että ennen toukokuun 1. päivää 2004 tehtävät alaa koskevat päätökset edellyttävät neuvoston yksimielistä hyväksyntää.

3.4. Tietoverkon osalta komitea haluaa tähdentää, että teknisten menettelyjen ja välineiden sekä ohjelmistojen yhdenmukaisuus on taattava, jottei jouduta tilanteeseen, jossa tekniikan ”Baabelin torni” estää viestimisen. On siis keskeistä huolehtia, että käyttöön otettava tekniikka ja ohjelmat ovat yhteensopivia.

3.5. Internet asetetaan ehdotuksessa ensisijaiseksi yleisölle tiedottamisen välineeksi. Ensisijaisuus tulisi kuitenkin suhteuttaa siihen, että vielä nykyäänkin useissa maissa suhteellisen harvoilla on käytössään Internet-yhteys, jolloin yksityishenkilöt ja yritykset joutuvat hankkimaan tarvitsemansa tiedot väliportaana toimivien neuvontayhdistysten tai ammattimaisten neuvonantajien kautta. Tämä seikka tulisi ottaa ehdotuksessa huomioon etenkin, koska pelkkä lainsäädännöllinen tieto ei riitä yksityishenkilölle kanteen nostamiseksi ja oikeudenkäynnin saattamiseksi menestyksellisesti päätökseen toisessa valtiossa. Siihen tarvitaan ammattitaitoisia vapaaehtoisia tai palkattuja neuvonantajia, jotka antavat strategisia ja taktisia neuvoja ja auttavat oikeudenkäynnin etenemisen valvomisessa, sekä edustus kotimaassa ja maassa, jossa oikeudenkäynti tapahtuu. Kansalaisille on tarjottava tarkkoja tietoja mainituista aiheista, jotta he tietäisivät, minkä järjestön tai asiantuntijan puoleen on käännyttävä neuvojen ja avun saamiseksi.

3.6. Komitea painottaa lisäksi, että yhteysviranomaisten ja oikeus- ja hallintoviranomaisten välisen tiedonkulun turvallisuus on varmistettava, koska kyseessä ovat luonnollisia ja oikeushenkilöitä koskevat menettelyt. Yksityishenkilöiden henkilötietojen suojaus ja kaupallisten tietojen salassapito on varmistettava mahdollisimman korkeatasoisesti, tämän kuitenkaan vaikuttamatta salassapitoon, jota on noudatettava rajatylittävien oikeusasioiden tutkinnassa ja oikeusmenettelyissä.

3.7. Komitea ehdottaa, että päätöksessä viitattaisiin siviili- ja kauppaoikeuden soveltamisalan konkreettisen määrittelyn osalta nimenomaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käyttämiin määritelmiin. Koska rikos- ja veroasioihin liittyviä siviilikanteita ei ole suljettu ehdotetun säädöksen soveltamisalan ulkopuolelle ja koska myös niissä saatetaan edellyttää asiakirjoja, joiden oikeudellinen luokittelu ei aina ole toimivaltaiselle oikeuselimelle ilmiselvää, ehdotukseen olisi asianomaisten oikeuksien turvaamiseksi hyvä lisätä seuraavaa: ”Vastaanottava taho luokittelee mahdollisimman väljästi sellaiset asiakirjat, joiden oikeudellinen luonne ei liity selkeästi siviili- tai kauppaoikeuteen, mutta joilla on kuitenkin niihin yhtymäkohtia”.

3.8. Ehdotuksen maantieteellisen soveltamisalueen osalta komitea viittaa aiempiin kannanottoihinsa, jotka koskevat jäsenvaltioiden välisestä oikeudellisesta yhteistyöstä kussakin jäsenvaltiossa vastaavia viranomaisia ja heidän toimivaltaansa. Yleensä kysymyksessä on valtion tai liittovaltion oikeusministeriö. Yhteysviranomaisen tai -viranomaisten nimeäminen ja laillistaminen kuuluu nimenomaan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille. Kun on kyse Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 299 artiklassa mainittujen tiettyjen alueiden erityispiirteistä ja näitä alueita koskevista vastuualueista, jotka eräät jäsenvaltiot ovat ottaneet hoitaakseen, jäsenvaltioiden tulee luoda asiaankuuluvat oikeudelliset ja hallinnolliset menettelyt.

Bryssel 28. helmikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Saksan liittotasavallan aloite neuvoston asetuksen antamiseksi todisteiden vastaanottamista koskevasta jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa”

(2001/C 139/04)

Neuvosto päätti 11. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -jaosto antoi lausuntonsa 7. helmikuuta 2001. Esittelijä oli Bernardo Hernández Bataller.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28. helmikuuta ja 1. maaliskuuta 2001 pitämässään 379. täysistunnossa (helmikuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 117 ääntä puolesta ja 1 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. **Johdanto**

1.1. Lainkäytössä tapahtuvan kansainvälisen avuntarjonnan tavoitteena on lieventää haittoja, joita tuomioistuinmenettelyn etenemiselle aiheuttaa se seikka, että tuomiovaltaa ei voi käyttää oman valtion rajojen ulkopuolella tiettyjen lainkäyttötoimien toteuttamiseksi.

1.2. Jotta tietyssä valtiossa vireillä oleva, eri maiden oikeusviranomaisten välistä yhteydenpitoa edellyttävä asia voidaan ratkaista asianmukaisesti, on toisessa valtiossa toteutettava tiettyjä menettelyllisiä toimia, kuten tiedoksiantaminen tai todisteiden vastaanottaminen.

1.3. Todistuskeinoja ja niiden hyväksyttävyyttä arvioidaan tyypillisesti tiettyjen lainkäyttöön liittyvien periaatteiden valossa. *”Lex fori”* eli tuomioistuinmaan laki määrittää

– todistuskeinoja koskevan yleisen järjestelmän: sovelletaanko *numerus apertus* vai *numerus clausus* -periaatetta, ja viimeksi mainitussa tapauksessa myös, mitkä todistuskeinot sallitaan

– millä edellytyksin ulkomaisen tuomioistuimen toimittamia asiakirjoja voidaan käyttää.

1.4. Ongelmat, jotka liittyvät todisteiden vastaanottamiseen ulkomailla, johtuvat suurelta osin todisteita koskevien säännösten välisistä eroista eri valtioissa. Merkittävimmät erot käyvät ilmi kolmella seuraavalla alalla:

a) Tuomarin rooli todisteluvaiheessa: toisissa järjestelmissä todistelua johtaa ja siitä määrää lähinnä tuomari, toisissa asianosaiset vastaavat siitä itse.

b) Todisteiden esittäminen ennen oikeudenkäyntiä tai oikeudenkäynnin kuluessa: joissakin järjestelmissä todistelu tapahtuu lähinnä jo aloitetun oikeudenkäynnin aikana ja sitä koskevat vaatimukset on tarkkaan määritelty, toisissa järjestelmissä todistelu tapahtuu suurelta osin, ennen kuin itse oikeudenkäynti aloitetaan ja ennen kuin vaatimuksia on tarkkaan määritelty.